

POSUDOK OPONENTA

habilitačnej práce PhDr. Ing. Tibora Máhrika, PhD.,
odbor habilitačného konania a inauguračného konania: Katolícka teológia

PhDr. Ing. Tibor Máhrik, PhD. : *Spiritualita narcizmu vo svete teológie stvorenia.*

V živote jednotlivca i spoločnosti sa vyskytujú javy, ktoré sa negatívne prejavujú v psychickom zdraví jednotlivca a spoločnosti. Sú síce staré ako ľudstvo samo, ale prejavujú sa ako nové. Aj problém antropocentrizmu preniká do všetkých oblastí humanít a stal sa základnou charakteristikou súčasnej kultúry a životného štýlu.

Aktuálnosť problematiky:

Nemožno teda pochybovať o aktuálnosti témy habilitačnej práce PhDr. Ing. Tibora Máhrika, PhD. Uchopenie tejto komplexnej problematiky, autor interpretuje z troch perspektív nazerania na túto oblasť: prvá je zameraná na psychologicko-sociologický pohľad ako fenoménu, ktorý zasahuje každú oblasť života spoločnosti a jednotlivca. Druhý pohľad odкрýva teologické horizonty. Tretia perspektíva predstavuje syntézu teologických východísk, ktorej jadro je v reči apoštola sv. Pavla na Areopágu (porov. Sk 17, 17-34).

Štúdia predstavuje tak originálny prístup nielen svojim interdisciplinárnym presahom ale najmä teologickou reflexiou narcizmu ako vyjadrenia istého druhu spirituality súčasnej doby vo svetle biblického zjavenia. Keďže v rámci slovenskej proveniencie sa jedná o relatívne novú problematiku, pôvodné monografické práce tu absentujú a prehľadové štúdie z výskumu slovenských psychiatrov (Hašto, Haštová) sú skôr výnimkou, význam habilitačnej práce je o to väčší.

Tému práce považujem za vysoko aktuálnu a autorský zámer skúmanej problematiky za relevantný z pohľadu formálneho aj odborného.

Formálna stránka:

Rozsah habilitačnej práce 117 strán v tlači (157 NS) zodpovedá resp. prevyšuje požiadavku kladenú na tento typ kvalifikačnej práce. Habilitačná práca je vhodne

štruktúrovaná, graficky prehľadne upravená, štylisticky na veľmi dobrej úrovni. Schopnosť autora vkladať pomerne rozsiahle myšlienkové obsahy do premyslenej vetnej skladby a zároveň široká odborná terminológia, s ktorou náležite a premyslene pracuje, ukazujú na jeho výraznú akademickú zdatnosť a skvelú orientáciu v danej problematike. Príjemne prekvapuje rozsah a kvalita použitých odborných zdrojov, čo vytvára solídnu bázu interdisciplinárneho portfólia dát potrebnú pre komparatívnu a analyticko-syntetickú metódu, ktorú autor aplikoval pri svojom výskume. Citačná korektnosť uplatňovaná v celom rozsahu práce korešponduje s veľmi dobrým výsledkom originality práce.

Drobné formálne nedostatky sa nachádzajú v zozname použitej literatúry (napr. v prípade viacerých autorov ich mená nie sú oddelené pomlčkami, ale čiarkami), citačné odkazy uvádza priamo v texte a nie pod čiarou.

Habilitačná práca je rozdelená do troch tematicky samostatných celkov, ktoré spoločne vytvárajú komplementárny obraz skúmanej problematiky podľa autorského zámeru. Prvá časť „Kultúra narcizmu“ je svojím rozsahom najväčšia a predstavuje 38% textu (okrem úvodu, záveru a zoznamu použitej literatúry). Druhá časť „Teologická reflexia narcizmu“ predstavuje 31% celkového obsahového jadra a tretia časť „Apologetická reflexia“ predstavuje 31% a spolu tvoria výraznú väčšinu obsahu. Práca obsahuje slovenský aj anglický abstrakt, úvod do problematiky, záverečné tézy a hodnotiace súdy a tiež zoznam použitej literatúry.

Analyticko-teoretická stránka:

Autor vychádza z mimoriadne rozsiahleho množstva odborných zistení a vedeckých výsledkov, ktoré nielen potvrdzujú vzostup narcizmu v súčasnej spoločnosti, ale tiež ukazujú na zložitosť tohoto fenoménu z pohľadu identifikácie príčin jeho vzniku a zároveň podčiarkujú urgentnosť nárastu negatívnych javov v psychickom zdraví jednotlivca a celej spoločnosti, ktoré súvisia s narcizmom. Habilitačná práca predstavuje výborný analytický obraz tejto problematiky a teoretický prienik do jeho psychologických, sociologických a teologických súvislostí. Jedná sa o teoreticky náročnú výzvu, nakoľko narcizmus predstavuje fenomén, ktorého príčiny vzniku ani jednotná definícia nie sú známe.

Už od prvých riadkov úvodu habilitačnej práce je evidentný precízny prístup v následnom usporiadaní opisného aparátu, výborná explikácia zistených dát, schopnosť analytických implikácií a praktických aplikácií zistených princípov na strane autora. Jednotlivé formulácie sú premyslené, sekvenčne výborne koncipované a prekvapujú vysokou úrovňou rešpektovania princípov formálnej logiky. Napriek rozsiahlemu odbornému záberu a množstvu

odkazov na rozmanité štúdie zo svetovej literatúry sa autorovi podarilo nielen zostať na ceste k cieľom, ktoré si v práci stanovil. Interdisciplinárny obraz narcizmu autor pretavil do teoretického fundamentu v rámci ktorého vytvoril myšlienkový priestor, v ktorom je možné teologické zistenia a tézy aplikovať. Prevencia a kvalitná pastorácia sú hlavným zámerom, ktorý autor neustále sleduje a svojou argumentáciou ich miesto a význam zdôrazňuje a obhajuje.

Obsahová stránka:

Narcizmus je v práci predstavený nielen ako urgentná výzva z pohľadu fenomenológie a epistemológie, ale tiež ako interpretačný nástroj, ktorý je vhodný na rôznorodý pohľad na viaceré javy, na ktoré poukazuje súčasný výskum v oblasti humanitných vied: vzostup psychických problémov, nárast úzkosti, strata schopnosti komunikovať, rozpad rodiny, kríza medziľudských vzťahov.

Habilitačná práca ponúka mimoriadne vzácny prehľad o súčasnom výskume narcizmu a odbornom diskurze vo svetovom meradle, aj vzhľadom na to, že v našej jazykovej oblasti je skromný výskyt v tejto oblasti. Autor odvážne a novátorsky preniká do neznámeho sveta problematiky narcizmu, interdisciplinárnych súvislostí a argumentačne od zistených dát smeruje k metafyzickej realite, v ktorej vidí možné interpretačné ukotvenie skúmaných javov a tiež zdroj možnej nápravy a uzdravenia nielen jednotlivca ale i celej spoločnosti. Neprehliadnuteľnou stránkou habilitačnej práce je kreatívne prepojenie teologických východísk na základe príbehu stvorenia a interdisciplinárneho diskurzu v oblasti narcizmu ako fenoménu, ktorý sa stáva kľúčovou charakteristikou súčasnej kultúry zábavy a mediálneho sveta sociálnych sietí.

Apologetická časť habilitačnej práce predstavuje pozoruhodný invenčný prístup, v ktorom autor s excelentnou argumentáciou opretou o analytiku predchádzajúcich kapitol nielen odhaľuje korene narcizmu z perspektívy teológie, ale tiež apeluje na miesto teológie vo vzdelávaní v rámci edukačných inštitúcií a zdôrazňuje nenahraditeľný význam Cirkvi pri adresovaní aktuálnych morálnych a kultúrnych výziev súčasného sveta. Zvlášť oceňujem myšlienkový posun od zrkadla Narcisa k zrkadlu Ježiša Krista v závere celej práce. Habilitačná práca má vysokú hodnotovú úroveň a v slovenskej proveniencii predstavuje ojedinelý počin.

Otázky k obhajobe:

1/ Vo svojej práci v Závère (str. 101) uvádzate: „Dokonalosť ako echo z raja je méta, ktorá má motivovať človeka k progresívnym aktivitám a zodpovednej tvorivosti, nie totalite parcuality nad univerzalitou.“ Mohli by ste prosím objasniť uvedený názor.

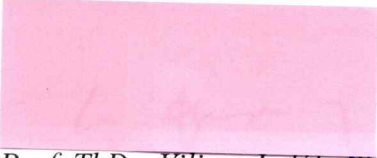
2/ V závère svojej práci uvádzate (str. 102): "Ten, kto chce osloviť ľudí „vonku“, musí byť dobre ukotvený „vnútri“, čo znamená mať poznanie Písma a cirkevnej tradície, byť súčasťou eklézie a mať schopnosť učiť. Nejde len o rétorické zručnosti, ale schopnosť veci Písma a života prepájať, vysvetľovať, a zároveň motivovať poslucháčov dobrou argumentáciou (Sk 26:28).“ Je splnenie Vami uvedených kritérií kladených na apologétu garanciou toho, že jeho „misia“ bude úspešná? Vysvetlite, prosím.

Záver:

Habilitačná práca poskytuje celkovým zameraním, analyticko-komparatívnym obsahom a synteticko-aplikačnými závermi cenné poznatky o problematike narcizmu a vzácne inšpiratívne podnety pre oblasť relevantného teologického bádania vzhľadom k súčasným výzvam v meniacej sa spoločnosti. Prácu možno preto považovať za originálnu a obohacujúcu. Po formálnej a obsahovej stránke je spracovaná na vysokej odbornej aj vedeckej úrovni. Jednoznačne možno konštatovať, že obsahuje všetky prvky vedeckého výskumu, o čom svedčí jednak priama metóda i metóda analýzy, ako aj veľké množstvo citovaných diel, čo zaručuje objektivitu a nestrannosť riešenia zvolenej problematiky a čím spĺňa kritériá vedeckej práce..

Pre vysokú aktuálnosť témy, ako aj jej štylistické spracovanie vrelo odporúčam vydanie práce tlačou.

Odporúčam, aby PhDr. Ing. Tiborovi Máhrikovi, PhD. v zmysle § 76 Zákona č.131/2002 Z.z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, a v súlade s Vyhláškou č. 246/2019 Z.z. o postupe získavania vedecko-pedagogických titulov a umelecko-pedagogických titulov docent a profesor, po úspešnej obhajobe habilitačnej práce a po úspešnom absolvovaní habilitačného konania v odbore habilitačného konania a inauguračného konania: Katolícka teológia, **bol** udelený vedecko-pedagogický titul “docent“ (v skratke “doc.“).

Prof. ThDr. Viliam Judák, PhD.
oponent

Nitra, 2. januára 2024